

AYGÜN SƏMƏDZADƏ: MAHNILAR

Heç bilmirəm, o nəğməkarın adı bir nəğmə tək yaddaşıma nə zamandan yazılıb. Eşitdiyim bəstələri hafizəmdə yeri olan bu insanı mənə tez-tez xatırladır. Məni düşündürən bu musiqilər də xəyalımı zamanlar içində gəzdirir. Yaddaşı daim oyaq saxlayan musiqi, vaxt-bivaxt ürəyinin sarı simində gəzişərək səni keçmişinə, munis çağlara aparırsa, isti bir səs, nəfəs kimi ruhunu qidalandırırsa, ümid, arzu kimi qəlbini coşdurursa, o nəğmənin nə keçmiş, nə bu günü, nə gələcəyi. Əslində keçmişlə gələcəyin arasında olan “bu gün” ömrün keçid körpüsüdür. Bu körpüdən bəzən xəfif, bəzən də odlular bir səslə ötən əsərlər çox zaman ona həyat verənlərin ömründən uzun olur. Amma sənə musiqi deyirəm! Ritmi, səsi, avazı pəncərədən düşən işıq tək könlünü isidən, qəlbini duyğulandıran, kədərləndirən, fərəh içində üzdürən musiqi! Belə musiqini düşüncədə, xatirələrdə yoğurub-yetişdirib bir gözəl rəngdə, qıyafədə dünyaya gətirmək gerekdi. Onun sözlə vəhdətini axtarmaq, duymaq və bir-birinə qovuşdurmaq gerekdi. Bütün bunları çeşidli əsərlərində yarada bildiyinə görə də o ad, o sənət həqiqi mənada musiqisevərlərin qəlbində yaşamağa layiqdir. Belə bir ömrə haqqı çatan sənətkarlardan biri də Bakı Musiqi Akademiyasının dosenti, sənətsünaslıq üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar incəsənət xadimi Aygün Səmədzadədir.

Aygün Səmədzadə sözə musiqi ilə bir zəriflik, rəvnəqlik gətirdiyinə, onun daxilindəki gizli qatları açmasıyla bizi hansısa bir istəyimizə qovuşdurduğuna görə yaddaşıımızda qalıb. O, həyat hekayətlərindən, şipşirin, mürğülü nağıllardan bir ömrə naxışlar sala bilən musiqi yaratdığına görə, kəpənək qanadlarıtək zərif duyğulu mahnılar yüzrlərlə, minlərlə insanların yaddaşına unudulmayan bir səs, nəğmə kimi axıb. İndi qəlbimdən süzülərək sətilərə axan fikirlərimi daha da zənginləşdirən, rəngarəng edən də bəstəkarın, neçə gündü bir səssizliyə çəkilərək dinlədiyim mahnıları, insanda mənəvi zövq, təzadlı duyğular yaradan sənət əsərləridir.

Albomun ilk səhifəsində müəllifin məxmər bir musiqi tək qəlbimə dolan səsi mənə çox duyğulandırdı. Sözlərin indiki sırasında bu səsi, fikri səsləndirməyə bilmirəm: “Anamın arzularına sığındım. Anamın ümidlərindən ruhlandım. Dostların sədaqətindən, düşmənin nifrətindən güc aldım. Müəllimlərin etimadına arxalandım. Övladlarımızın gələcəyinə inandım. Bu torpağın suyunu, havasını, sevgisini içimə çəkdim... Və hər şey musiqiyə döndü. Böyük SEVGİyə bürünmüş mahnılar belə yarandı”. Bax, sənətə məhəbbət budur, sənətə ehtiram belə yaranır. Elə bu səbəbdən də onun sənəti püxtələşdi, dolğunlaşdı, köülləri nura qərqr etdi...

Albomda müəllifin 4 adda kompakt disk var və hər birində də 15 mahnı yer alıb. Bunlarda əsasən lirik-epik janrda olan mahnılar toplanıb. “Tut ağacım”da sənətsevərlərə təqdim olunmuş mahnılar haqqında ilk fikir kimi onu deyirdim ki, müəllifin bəlkə də təbiətindən doğan bir istəkdir ki, xatirələrə dalmaq, nostaljiyə istisənə qızınmaq, xəyallanmaq sevgisi onu bu mövzuda əsərlər yaratmağa ruhlandırır. Könül həmişə istədiklərinə, yaşadıklarına, həyatının munis anlarını keçirdiyi məkana daha çox bağlı olur. Şair Kəmalə Abiyevanın “Bakı haqqında nağıl”ı da bu mənada onu ahənrüba kimi özünə çəkib. Uşaqlığını, gəncliyini keçirdiyi, evlərindən, bağ-bağatlarından başlanan vətən sevgisi, bütünlükdə həyatı Bakı nağılına döndü. Və ən ümdəsi də budur ki, bu nağıl həmişənin nağılı ola bildi. Şair söyləyir: **Bu dünyada nağıl çoxdu, Hamısı da belə başlar, Biri vardı, bir yoxdu, Nağıllarda şəhər çoxdu...** Və bu çoxlu şəhərlərin içində Bakı hamısından gözəl, cazibəli, ən başlıcası da doğmadır. Bu mahnıda bir ömrə naxış salan xatirələr uyuyur. Oxunduqca, yaşanılan həyat kinolenti kimi gözələrin qarşısından ötür keçir. Sözlə musiqinin vəhdəti suyun cadar torpağa axdığı məcun kimidi. Aygün xanım “Bakı haqqında nağıl”a bir xatirə cazibədarlığı gətirə bilib.

“Tut ağacım”a diqqət kəsilsən dinləyici orda sözlə əlvanlıq, təzadlı duyğular qatan musiqiyə aludə olur. İnsanı uşaqlıq xatirələrinə qaytarır... və burdakı əhvalatlar, ağaclarla söhbət, acı etiraf çoxumuzun xatirələri ilə səsleşir. Burda acılı-şirinli bir həyat var, xatirələrdən qurulan bir qəsr var:

Tut ağacım, tut ağacım, aman yerim, güman yerim.

De köksünə necə çarpaz dağ çəkmişəm, Neçə körpə budağını mən əzmışəm.

Bir gün şirin xatirələr sorağıyla

Səni gözələyəcəyimi bilmemişəm...

Müəllifin ayrı-ayrılıqda bütün mahnıları haqqında özünün doğurduğu bənzərsiz fikirləri - duyğulara məxmər kimi yumşaqıqlı gətirən, onu dəniz kimi dalğalandıran, qanını coşdurən, ruhunu oxşayan... qənaətləri hər biri üçün tək-tək, ayrılıqda ifadə etmək olar. Bu təsvirlərimizdə bəzən belə alınacaq, ancaq düşünürəm ki, fikirləri parçalamadan, onun ruhundan, təfəkküründən süzülən səsi, o səsin sözlərə yaraşan, onun məğzini, mahiyyətini açan detalları ümumilikdə mənalandırmaq, elə kompakt şəkildə təqdim etmək daha məqsədə müvafiq səslənər.

Bu mahnılarda sözlə musiqinin doğmalığı yaradılan amillər qədərincədir və Aygün xanım bunları ayrı-ayrılıqda, sonradan bir küll halında ifadə etməyi sənətkar olaraq bacarır. “Səndən danışmaq nə xoş” müəllifi sıradan bir fikir kimi çəkməyib. Bəstəkar bu sözlə-fikrin dərinliyinə varıb, onun ahəngi-

Aygün Səmədzadə
Mahnılar

Aygun Samadzade
Songs

nə, rənginə, məntiqinə uyğun musiqi bəstələyib. Burda musiqi sözün əlindən tutub, səssə çevirərək qəlblərə dolur. Musiqi sözü ehtizaza gətirir. İnsanı fikrən uzaqlara çəkir və bu uzaqlıqda doğmanla olmaq, danışmaq da xoşdur. Bunu söz müəllifi necə bir sevgiyə ifadə edir, musiqi, o musiqiyə qəlbini verən ifadə bənzərsiz bir nəfəslə insanın ruhunu oxşayır: **Sənə sığınmaq nə xoş. Sən olmuşam bu axşam, səninlə olmaq nə xoş...**

Aygün xanımın mahnıya çevirdiyi “Sevgi deyilmiş”, “Qəlbində gizli yaşayım”, “Nədən, həyat?” əsərləri musiqinin ecəzi ilə bənzərsiz talelərin hekayətini bir yağış kimi ruhumuza çiləyir. Çoxumuz kimi bəstəkar xanım da nağılları çox sevir, odur ki, “istərdim əvvəlkitek tutum sənəin əlindən” fikrinin axarına düşüb, bu dünyanı nağıl bilək, deyənlər müəllifi ilə həmfikirliyini bildirir. Həyat başdan-başa nağıl deyilmiş... “Dəli eşq”, “Ruhumuz qovuşacaq” mahnıları da həyatın nağıllara bənzədiyini düşünməyə əsas verir.

“Məktəb illəri” adlanan 2-ci diskdə də mübaliğəsiz deməliyə ki, hitə çevrilmiş mahnılar var. Bu şöhrətin bir qanadı sözdürsə, o biri qanadı da musiqidir. Onların birgəliyi, artıq mahnı haqqında fikir yürütməyə yol açır. Fikirlərdə eynilik də ola bilər, fərqli yanaşmalar da təbiidir. Amma bu fikri rahatlıqla və inamla söyləyə bilərəm ki, indicə qeyd etdiyim birgəliyin əlahiddə nümunələrindən biri “Məktəb illəri” mahnısıdır. Burda sanki musiqi ilə söz uçaraq, qaçaraq bir-birini tapıb və ən şirin duyğular, arzular tək bir-birinə sarmaşıb. Burda təkrir kimi onu da vurğulamaq istərdim ki, sözün məzmununu, formasını, mahiyyətini musiqi canlandırır, ona mahnı libası biçir. Özü də bu libas sanki yüz dəfə ölçülüb-biçilib və elə yaraşığılı, məzmunlu alınıb ki...

Sevgi əzəli, əbədi mövzu olduğu üçün də müəllifləri belə əsərlər daha çox cəlb edir. “Sənə möhtacam”, “Yar onun...”, “İstəmirəm bu eşqi”, “Unuda bilmirəm”... Müəllifin bütün disklərində bu motiv çoxluq təşkil edir. Onların sırasında ecəzkar sandıqlarımdan biri də yaddaşıma işıq tək süzülən lirik nəğmədir: **“De ki, sənəiz olanda, De ki, tənha qalanda, De ki, səni xatırladım. De ki, illər ötsə də, Ömrüm sona yetmə də, Səni mən unutmam...”**, böyük sevgidən söz açan belə bir lirik-romantik mahnıdan kim duyğulanmaz ki!

Bütün əsərlərinə məsuliyyətlə yanaşan bəstəkar “Gecikmiş etiraf”, “Neyləyək, bu şəhər ikimizindir” kompakt disklərində toplanmış mahnılarda da hər birinin özəlliyini, gözəlliyini yarada bilib. Burda onun insan həyatına gətirdiyi gözəlliklər, yaxud qopardığı tufanlardan bəhs edən əsərləri çoxluq təşkil edir. Bu da təbiidir, çünki insan yaşadığı həyatda, var olduğu aləmdə sevgiyə yaşayır, eşqlə nəfəs alır.

Aygün Səmədzadə “Gecikmiş etiraf”lara, “Bayatılar”a, “Susan mahnı”lara, “Layla”lara, “Gecələr”ə, yağın “Yağış”lara... ürəyinin işığında nəzər salıb, onları duyaraq, sevrək yaradıb. Hətta sevgilərin bitdiyi yerdə belə “Bağışla”, deyib “Sevəcəksən gizlicə” inamına da əlvən bir don biçir. Çünki aşiqlərin bitən eşqin əlindən ayrı-ayrı səmtlərə üz tutmasından asılı olmayaraq haçansa üz-üzə gələcəklərinə, qarşılaşacaqlarına əmindir. Axı, “Neyləyək, bu şəhər ikimizindir”, deyənlər müəllifinin də məntiqinə söykənməmək olmur!

Bəstəkar “Qələbə çal”, “Ey vətən”, “Azərbaycan”... musiqiləri ilə vətən sevgisinin möhtəşəmliyini yarada bilib. Bu mahnılarda sənətkar xalqın mübarizlik ruhunu, “adımızı yazacağıq zirvələrə”, deyənlər müəllifinin fikrini musiqinin ecəzi ilə qəlblərdə bayraq tək dalğalandıra bilib. Burda vətənə münasibət, onu sevmək xalqın ruhunu oyatmaq gücündədir. Və nəticədə Aygün Səmədzadə bu pərakəndə duyğuları cəmləşdirib, bütövləşdirib bir kompakt şəkildə mədəniyyətimizə, incəsənətimizə təqdim edib.

Aygün xanım albomun ilk səhifəsinə həkk etdiyi sənətə sevgisini, doğmalığını son səhifədə olduqca bitkin, ülvə bir məsudluqla bölüşüb: “İçimizə dolan Sevgini, Arzuları, Xatirələri tərənnüm edər bilmək ilahidən gələn Bəxş... Bizi eşidənlərin, sevnələrin çoxluğu isə Uğur demək... Uğurlara sevinənlər, Varlığını sevnələr, Nə yaxşı ki, Varsız...” Sənətinin xiridarı olan musiqişünas Aygün Səmədzadənin bu tamlığı, bütövlüyü şəxsiyyətində ifadə olunmuş vacib nüanslardı. Son sözlərin qəlblərə saçılan işığında biz də albomdan böyük təəssüratla ayrılıraq...

Şəfəq NASİR,
“Respublika”.